

A 2024. év fajai

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Az év madara program

- ▶ Az MME 1979-ben indította el a programot
- ▶ célja a természetvédelmi problémákkal érintett fajok, madárcsoportok társadalmi szintű bemutatása
- ▶ 2011 óta három jelölt közül a közönség - internetes szavazással - választja meg az év madarát, a megelőző év nyarán
- ▶ Az idei 50 éves jubileumi évforduló miatt az év madarát az egyesület vezetősége választotta
- ▶ A kerecsensólyom fontosságát jelöli az is, hogy 2000-ben már volt év madara.

Az év madara - Kerecsensólyom (*Falco cherrug*)

- ▶ Hazai állomány 145-175 pár, a védelmi programnak köszönhetően stabil
- ▶ Fokozottan védett, természetvédelmi értéke 1 000 000 forint
- ▶ Hazánkban ma nagyrészt nyílt agrárterületeken költ
- ▶ Más madarak fészket foglalja el/mesterséges költőládákban fészkel
  - ▶ A fészkealj 2-5 tojásból áll
  - ▶ A fiókák 32-33 nap alatt kelnek ki
  - ▶ A fiókák 42-45 naposan repülnek ki
  - ▶ A tojó kezdetben a fiókákat őrzi, csak a hím vadászik
- ▶ Ürgékkel, más kisemlősökkel, madarakkal táplálkozik
- ▶ A turulmadár valószínűleg a kerecsensólyom volt/róla mintázták
- ▶ Az 50 forintos érmén szerepel

Védelme

- ▶ Kiemelten fontos, nemzetközi jelentőségű
- ▶ Szegélypopuláció a Kárpát-medencében - elterjedésének nyugati határa
- ▶ Részben vonul, de az öreg párok egész évben itthon maradnak
- ▶ Korábban a fészkek kifosztása is veszélyeztette, solymászatra nevelték
- ▶ Ma leginkább az áramütés veszélyezteti
- ▶ Megvédhetjük:
  - ▶ Magasfeszültségű oszlopok, vezetékek szigetelésével
  - ▶ Élőhelyének védelmével
  - ▶ Fő táplálékállatának (ürge) telepítésével
  - ▶ Költési időszakban a zavarás csökkentésével

Fészkelő sólyomfélék Magyarországon

Kabasólyom (*Falco subbuteo*)

Kék vércse (*Falco vespertinus*)

Vándorsólyom (*Falco peregrinus*)

Kerecsensólyom (*Falco cherrug*)

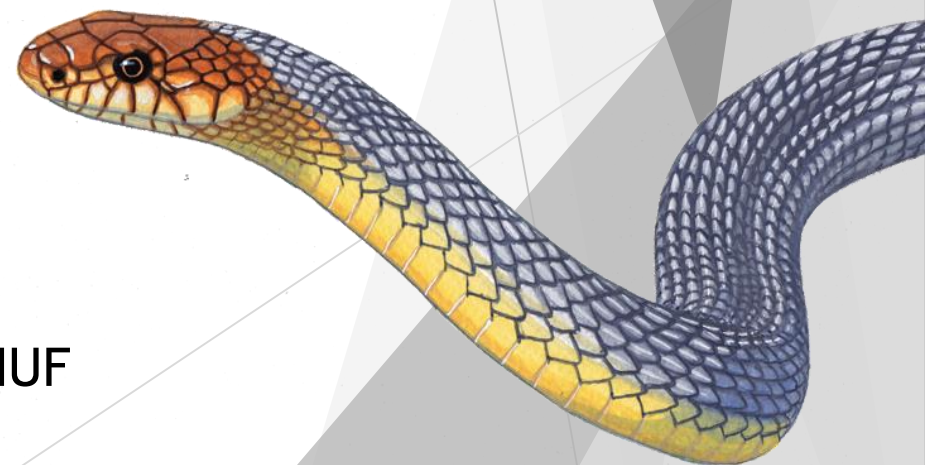

Vörös vércse (*Falco tinnunculus*)

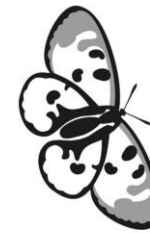
Az év hüllője - Kaszpi haragossikló (*Dolichophis caspius*)

- ▶ Az év kétéltűje/hüllője programot 2012-ben az MME KHVSZ indította
- ▶ Kaszpi haragossikló a legnagyobb testű kígyónk, hossza elérheti a 2 métert
- ▶ Hazánkban elszigetelt populációkban fordul elő
  - ▶ Igazoltan: Villányi-hegység, Budai-hegység, dunamenti löszös élőhelyek
- ▶ Főként élőhelyének pusztulása veszélyezteti
- ▶ Elsősorban kisebb gerinceseket zsákmányol
- ▶ A telet hibernált állapotban tölti
- ▶ Tojással szaporodik
- ▶ Sarokba szorítva támad, harapása emberre nem veszélyes

- ▶ Fokozottan védett, természetvédelmi értéke 500 000 HUF

Az év lepkéje - Közönséges medvelepke (*Arctia caja*)

MME
Lepkevédelmi
Szakosztály

- ▶ Az MME Lepkevédelmi szakosztálya 2023-ban indította az év lekéje programot
- ▶ internetes közönségszavazás alapján három jelöltből kerül kiválasztásra az év lepkéje
- ▶ Éjszaka aktív
- ▶ A kifejlett egyedeivel július-augusztus folyamán találkozhatunk
- ▶ Petéit a nőstény lágyszárúakra rakja
- ▶ A petékből kikelő hernyók áttelelnek, a következő évben bábozódnak be
- ▶ Elülső szárnyainak rejtő-, hátulsó szárnyainak riasztó színezete van
- ▶ Gerincesek számára kellemetlen ízű, irritációt okozó anyagokat választ ki, ezen felül a ragadozók megtévesztésére cincogó hangot is képes kiadni
- ▶ Nevével ellentétben mára erősen megritkult, de nem védett lepkefaj

Az év fája - Közönséges bükk (*Fagus sylvatica*)

- ▶ Az Országos Erdészeti Egyesület 1996-ban indította a programot, 2013 óta internetes közönségsvavazás alapján három jelölből kerül kiválasztásra
- ▶ Középhegységeink magasabb régióiban, hűvös klímájú szurdokaiban nő
- ▶ Kérgé szürke, sima, jellegzetes „kínai bajusz” mintázat figyelhető meg rajta
- ▶ Kb. 40 méter magasra nő, törzse egyenes, lombkoronája szabályos félgömb
- ▶ Gyökérzete sekély, tányér alakú
- ▶ Levélrügyei hosszúkásak, levelei egyszerűek, tagolatlanok, tojásdadok, fiatalon pillás szélűek, ősszel jellegzetesen sárgára színeződnek
- ▶ Termése makk, ember számára is fogyasztható, de nagyobb mennyiségben fejfájást okoz
- ▶ Hazánkban a klímaváltozás veszélyezteti, fáját régen faszénégetésre használták

Az év emlőse - Vadmacska (*Felis silvestris*)

- ▶ Az év emlőse programot a VADONLESŐ, támogató szakmai szervezetekkel egyeztetve 2014-ben indította el
- ▶ Erdőkben él, de nyílt területen is vadászik
- ▶ főként éjjeli állat
- ▶ Élőhelyeinek csökkenése, feldarabolódása, és a házimacskával történő hibridizáció veszélyezteti a fajt
- ▶ Védett, természetvédelmi értéke 250 000 forint

Az év vadvirága - Fehér tündérrózsa (*Nymphaea alba*)

- ▶ Az év vadvirága program 2011-ben indult, ma a Herman Ottó Intézet jegyzi
- ▶ internetes közönségszavazás alapján három jelölből kerül kiválasztásra

- ▶ Úszóhínár társulások tagja tavakban, lassú folyóvizekben
- ▶ Az aljzatban gyökerezik
- ▶ Élőhelyeinek leromlása veszélyezteteti, más fajokkal hibridizálhat

- ▶ Védett, természetvédelmi értéke 5 000 forint

Az év gombája - Szürke galóca (*Amanita excelsa*)

- ▶ Az Év Gombája programot 2018-ban indította a Magyar Mikológiai Társaság
- ▶ közönségszavazás alapján három jelöltből kerül kiválasztásra applikáción keresztül

- ▶ Lomb- és fenyőerdőkben terem
- ▶ Ehető
- ▶ Hasonlít mérgező rokonára, a párducgalócára

A év hala - Réti csík (*Misgurnus fossilis*)

- ▶ A programot a Magyar Haltani Társaság indította 2010-ben
- ▶ internetes közönségszavazás alapján három jelölből kerül kiválasztásra
- ▶ Mocsarak, lápok lakója, azok kiszáradását is képes időszakosan átvészelni
- ▶ Régen fogyasztották is
- ▶ Élőhelyeinek átalakulása veszélyezteti
- ▶ Védett, természetvédelmi értéke 10 000 forint

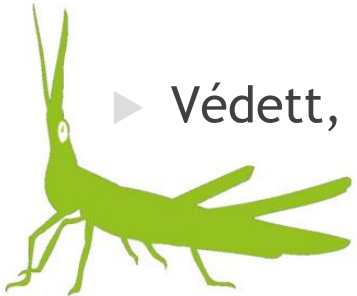

Az év rovara - Sisakos sáska (*Acrida ungarica*)

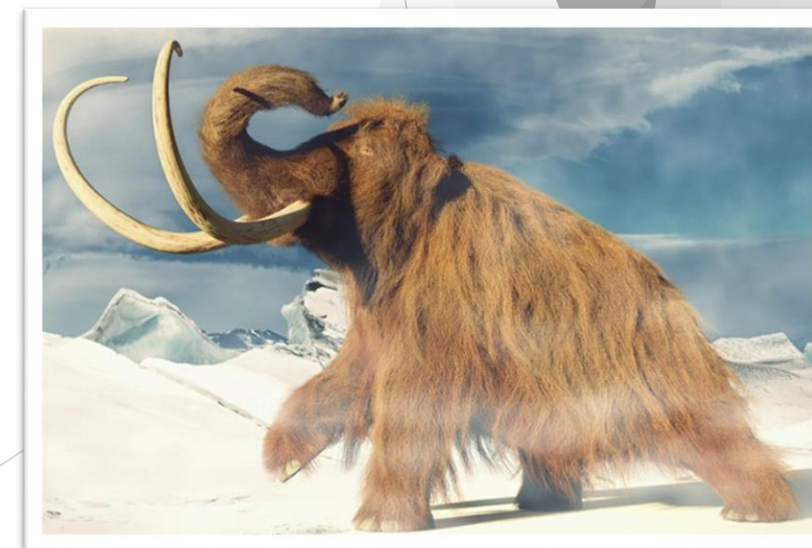
- ▶ A Magyar Rovartani Társaság 2011-ben indította a programot
- ▶ internetes közönségszavazás alapján három jelöltből kerül kiválasztásra
- ▶ Száraz, meleg homokterületek füves pusztáin él
- ▶ Növényevő
- ▶ Nevét feje jellegzetes alakjáról kapta
- ▶ Ősszel az imágói elpusztulnak, a peték telelnek át a talajban
- ▶ Élőhelyeinek átalakulása veszélyezteti
- ▶ Védett, természetvédelmi értéke 50 000 forint

Az év ősmaradványa- Gyapjas mamut (*Mammuthus primigenius*)

- ▶ A programot a Magyarhoni Földtani Társulat indította 2015-ben
- ▶ internetes közönségszavazás alapján három jelöltből kerül kiválasztásra
- ▶ A gyapja mamut a valódi elefántfélék családjába tartozik, de külön fejlődési ágat képvisel
- ▶ Mérete és testfelépítése hasonlít az elefántokéhoz, de a hideg éghajlathoz alkalmazkodva sűrű gyapjas bunda fedte a testét
- ▶ Kifejezetten fűevésre specializálódott, bár fogyasztott más növényeket is
- ▶ A mamutfogak a leggyakoribb jégkorszaki nagyemlős leletek Magyarországon
- ▶ Legelső gyapjas mammutok 700-800 ezer éve fejlődtek ki Kelet-Szibériában
- ▶ Európában 200-250 ezer éve jelentek meg
- ▶ Legutolsó mammutok 3700 évvel ezelőtt haltak ki

Az év ásványa - Korund

- ▶ A programot a Magyarhoni Földtani Társulat indította 2015-ben
- ▶ internetes közönségzavazás alapján három jelöltből kerül kiválasztásra
- ▶ Kőzetalkotó ásvány:
vulkáni, metamorf és üledékes kőzetekben található
- ▶ vegyi összetétele: alumínium-oxid
- ▶ A gyémánt után a második legkeményebb ásvány
(Mohs-féle keménységi skálán: 9)
- ▶ Színváltozatait szennyeződések adják:
  - ▶ Mélyvörös színű, drágakő minőségű példánya a rubin
  - ▶ Kék színű drágakő minőségű példánya a zafír
  - ▶ Színtelen korundot fehér zafírnak nevezik

Köszönjük a figyelmet!

